

Tuottavuuden kasvu uudessa ympäristössä

Miten vihreä siirtymä ja geopolitiikka
vaikuttavat tuottavuuteen?

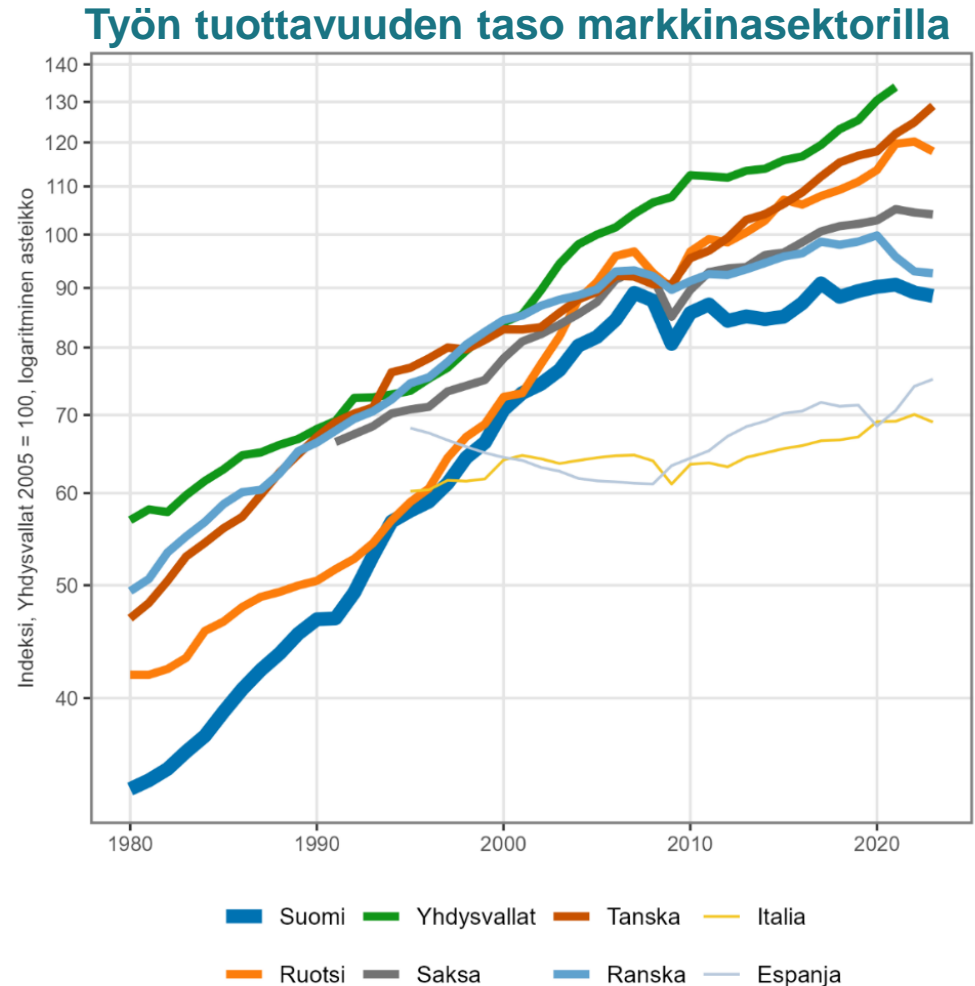
TUOTTAVUUSLAUTAKUNNAN RAPORTTI 2024

JANNE HUOVARI

24.9.2024

Työn tuottavuuden kasvu on hidastunut selvästi

- Tuottavuuden kasvu on länsimaissa yleisesti hidastunut, Suomessa kasvu on ollut tätäkin hitaampaa vuodesta 2007.
- Viime vuosina kuilu Suomen ja tuottavuuden eturintaman välillä on kasvanut entisestään.
- Teollisuudessa tuottavuuden taso on edelleen hyvä, mutta kasvu hidastunut. Palveluissa sekä taso että kasvu ongelmana.

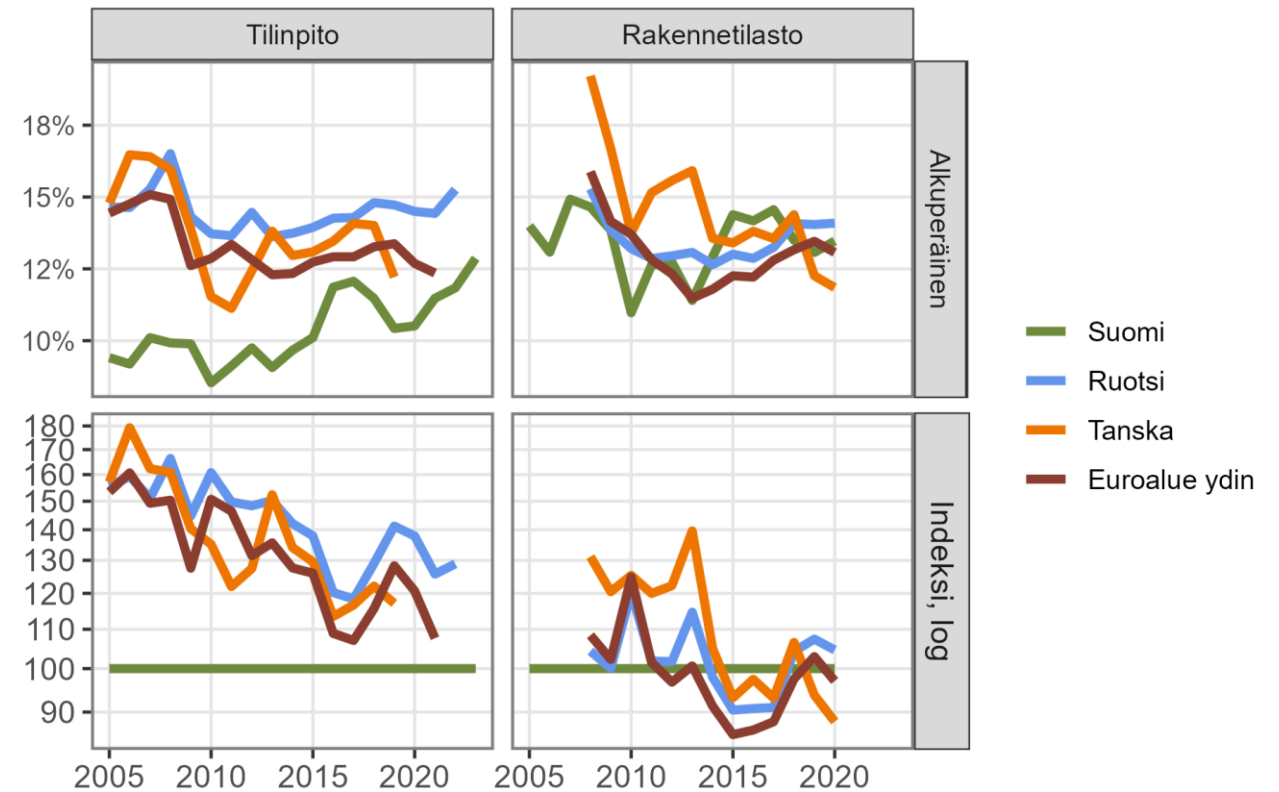

Tuottavuuden kasvun hidastumisen syitä Suomessa

- Kasvun yleinen hidastuminen länsimaissa.
- Finanssi-, Nokia-, ja euro-kriisien pitkäaikaiset vaikutukset. Lisäksi viimeaikaiset kriisit.
- Huippuyritysten puute kasvualoilla.
- Investointien väheneminen erityisesti T&K-toimintaan.
- Inhimillisen pääoman kasvun heikkeneminen.
- Resurssien allokaation tehottomuus.

Aineelliset investoinnit markkinasektorille

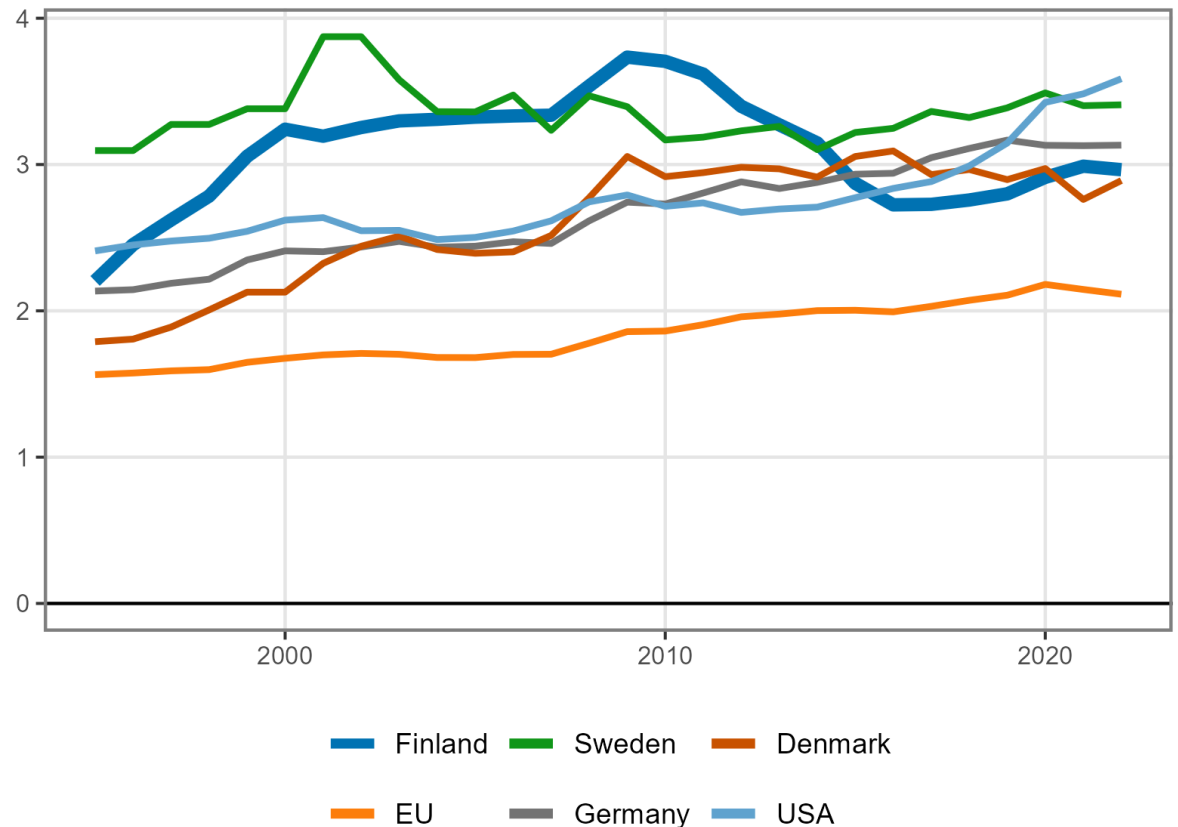
- Yritystoiminnan rakennetilastojen (SBS) perusteella suomalaisyritysten aineelliseen pääomaan kohdistuva investointiaste ei poikkea merkittävästi vertailumaista (Huovari & Maliranta 2024).
- Tilastot ovat yhtä mieltä siitä, että tuottavat investoinnit Suomessa ovat viime vuosina kasvaneet nopeammin kuin vertailumaissa keskimäärin.
- Aineelliset investoinnit eivät ole pitkänaikavälin tuottavuuskasvun lähde, vaan seuraus.

T&K-investoinnit

- T&K-investointien väheneminen suhteessa BKT:hen johtuu suurelta osin Nokian merkityksen laskusta.
- Taso on edelleen suhteellisen korkea, mutta reaalikasvu on ollut heikkoa. (Kangaspunta 2024a).
- Myönteisiä merkkejä: Pienet ja keskisuuret yritykset investoivat paljon T&K-toimintaan keskeisiin kilpailijoihin verrattuna. Toiminta on vähemmän keskittynyttä ja suuntautuu paljon palvelualoille. (Huuskonen & Maliranta 2024)
- Julkiset t&k-panostukset kasvussa.

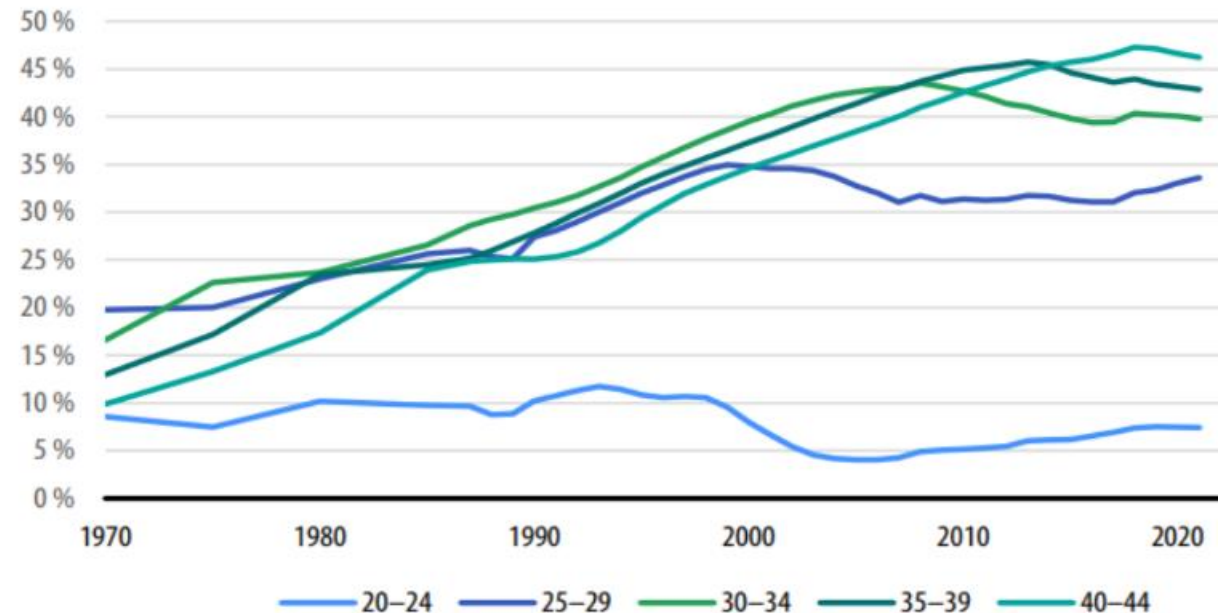
T&K- menot , % BKT:sta

Inhimillinen pääoma

- Tulevan talouskasvun keskeinen haaste on korkeasti koulutetun työvoiman pula.
- Nuorten koulutustason nousu on pysähdyksissä ja jäänyt huomattavasti jälkeen vertailumaista. (Kangaspunta 2024b)
- Ilman koulutuksen lisääntymistä ja koulutettujen maahanmuuttoa Suomen inhimillinen pääoma kääntyy laskuun.
- Koulutetun työvoiman saatavuudesta voi muodostua este T&K-toiminnan lisäämiselle. (Palmèn)
- Näkyy jo nykyään koulutetun työvoiman tarjonnassa ja palkkakehityksessä.

Korkea-asteen tutkintojen osuus ikäluokittain

Lähde: Kalenius.

Vihreä siirtymä

- Ilmastonmuutoksen torjunnalla voi olla lyhyen aikavälin kielteisiä vaikutuksia tuottavuuteen, mutta pitkän aikavälin vaikutukset voivat olla vähäisiä tai jopa hyödyllisiä.
- Ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset voivat olla arvaamattoman suuria.
- Vihreä siirtymä voi myös lisätä työn tuottavuutta. Hiilen tuottavuuden parantamisella on positiivinen korrelaatio työn tuottavuuden kanssa.
- Vihreän teknologian innovaatiot ja tehokkaammat energiaratkaisut voivat parantaa energiatehokkuutta, alentaa toimintakustannuksia sekä parantaa kilpailukykyä ja tuottavuutta.
- Uusiutuvan energian hintojen viimeaikainen lasku on tehnyt siirtymisestä taloudellisesti edullisempää.

Teollisuuspolitiikka ja geopoliittinen kilpailu

- Maailmantalouden blokkiutumisen ja kaupan esteiden lisääntyminen uhkaavat hidastaa tuottavuuden kasvua ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.
- Ilmastonmuutoksen torjunta ja geopoliittiset haasteet ovat lisänneet teollisuuspoliittisia toimia maailmanlaajuisesti.
- Hyvin toteutettu teollisuuspolitiikka voisi edistää sekä ympäristötavoitteita että geopoliittisten tavoitteiden ratkaisua ja tuottavuuden kasvua. Riskinä kuitenkin, että tuottavuuskasvu hidastuu entisestään.
- Ensisijaisena välinenä pitäisi olla hyvin toimivat markkinat.
- Teollisuuspolitiikan toimilla tulisi olla selkeä ongelma, jonka se ratkaisee tehokkaammin kuin markkinat.

Tuottavuuslautakunnan raportti 2024

- Raportin laatimiseen ovat osallistuneet:
  - lautakunnan puheenjohtajana finanssineuvos Janne Huovari (YTM), valtiovarainministeriö
  - tutkija Natalia Kuosmanen (MMT), Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
  - tutkimusohjaaja Ilkka Kiema (FT, VTT), Työn ja talouden tutkimus LABORE
  - neuvotteleva virkamies Seppo Kangaspunta (KTM), työ- ja elinkeinoministeriö
  - johtaja ja professori Mika Maliranta (FT), Työn ja talouden tutkimus LABORE ja Jyväskylän yliopisto
  - ennustepäällikkö Juuso Vanhala (VTT), Suomen Pankki
  - Lautakunnan sihteeri neuvotteleva virkamies Olli Palmén, valtiovarainministeriö
- Aiemmat raportit: <https://vm.fi/tuottavuuslautakunta>

Taustaraportit

- *Tuottavuuden ja kustannuskilpailukyvyn kehityksestä.* Huovari, Janne & Kiema, Ilkka
- *Työn tuottavuus, investoinnit ja investointien mittaus aineistoista.* Huovari, Janne & Maliranta, Mika
- *Suomen yritysten t&k-toiminta vertailussa: OECD-hankkeen Suomi-analyysi.* Huuskonen, Jussi & Maliranta, Mika
- *Koulutuksesta, osaamisesta ja osaavan työvoiman saatavuudesta.* Kangaspunta, Seppo
- *Tutkimus- ja kehittämistoiminta, sen rahoitus ja työntekijät.* Kangaspunta, Seppo
- *Productivity and Green Transition in Finland.* Kuosmanen, Natalia, Kiema, Ilkka, & Maczulskij, Terhi
- *Julkiset T&K-menot ja osaavan työvoiman tarjonta.* Palmén, Olli

- Taustaraportit ovat raportin liitteinä osoitteessa <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-836-1>